

Mecenatas

NORFA

LIETUVOS
NACIONALINĖ
FILHARMONIJA

koncertų
sezonas

Partneriai:

LRT | KLASIKA

LIETUVOS
rytas

lrytas.lt

MOTERIS

V A G A
KNYGŲ TINKLAS

TRINITI **3** JUREX
TALLINN RIGA VILNIUS

Koncertai
tavo telefone

Bilietus platina

kakava.lt

Orkestro muzikos koncertas

Taip kalbėjo Zaratustra

**LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS
ORKESTRAS**

(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas
Pitrėnas)

Solistas

STATHIS KARAPANOS

(fleita, Graikija)

Dirigentas

ROBERTAS ŠERVENIKAS

2025 m. balandžio 12 d., Vilnius,
Filharmonijos Didžioji salė

www.filharmonija.lt

Programa

I

ALGIRDAS MARTINAITIS (g. 1950)

„Nebaigtoji simfonija“

„Gija“ simfoniniam orkestrui (premjera)

EINOJUHANİ RAUTAVAARA (1928–2016)

Koncertas fleitai ir orkestrui „Šokiai su vėjais“

(„Dances with the winds“), op. 69

Andantino

Vivace

Andante moderato

Allegro

Solistas STATHIS KARAPANOS (fleita)

II

RICHARD STRAUSS (1864–1949)

Simfoninė poema „Štai taip Zaratustra kalbėjo“

(„Also sprach Zarathustra“), op. 30

Solo smuiku – RASA VOSYLIŪTĖ

LIETUVOS NACIONALINIS

SIMFONINIS ORKESTRAS

Dirigentas ROBERTAS ŠERVENIKAS

Atėnuose gimęs **STATHIS KARAPANOS** jau būdamas penkerių metų pajuto meilę fleitai. Mokėsi Atėnuose ir Sofijoje (Bulgarija); nuo 2011 m. dirbo su prof. Robertu Winnu, o 2013–2018 m. studijavo prof. Renate Greiss-Armin ir jos asistento Matthiaso Allino klasėje Karlsruhės universiteto Muzikos fakultete. Nuo 2018 m. tobulinasi Paryžiaus konservatorijoje, vadovaujamas prof. Philippe'o Bernoldo.

Tarp asmenybių, su kuriomis fleitininkui teko muzikuoti ir kurios padarė stiprią įtaką, minimi dirigentai Zubinas Mehta, Yutaka Sado ir Christophas Eschenbachas, kaip teigia S. Karapanos, jis net ir augo klausydamasis Ch. Eschenbacho įrašų. Kaip kamerinės muzikos atlikėjas fleitininkas bendradarbiavo su tokiais muzikantais kaip Vilde Frang, Matthiasas Goerne, Nicolas Altstaedt, Danielis Hope'as, Chen Reiss, Marie-Pierre Langlamet, Noah Bendix-Balgley, Marisol Montalvo ir kt.

S. Karapanos yra grojęs su įvairiais orkestrais: Atėnų valstybiniu, Bambergo, Čikagos, Japonijos NHK, Miuncheno, Kinijos atlikimo menų centro simfoniniais ir kt. kolektyvais. Greta grojimo klasikine fleita muzikantas domisi įvairių fleitų, tarp kitų – ir japonų šakuhači, subtilybėmis bei

noriai įsitraukia į įvairių grupių muzikinę veiklą nuo laisvojo džiazio iki sunkiojo roko. 2016 m. jis dalyvavo organizuojant festivalį „Santorini Arts Factory“, o kitais metais tapo šio festivalio muzikos vadovu. S. Karapanos dalyvavo M. Theodorakio „Zorbo siuitos“ pasaulinėje premjeroje.

Fleitininkas yra pelnęs įvertinimų, tarp kurių – „Landschaft Westfalen“ festivalio (2021) ir Šlėzviško-Holšteino festivalio L. Bernsteinio (2020) apdovanojimai, Reingau festivalio „Lotto Prize“ (2019), laurais tarptautiniuose konkursuose. Tarp naujų S. Karapanoso įrašų – K. Pendereckio „Doppio Concerto“ kompaktinė plokštelė, įgauta su Stefano Asbury diriguojamu Prahos filharmonijos kolektyvu bei klarnetininku Krzysztofu Grzybowskiu.

ROBERTAS ŠERVENIKAS Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro (LNSO) antrojo dirigento pareigas eina nuo 2000 metų, o nuo 2021 m. yra Kauno valstybinio choro meno vadovas ir vyr. dirigentas. Už aktyvių ir įvairialypę kūrybinę raišką, įtaigias ir brandžias ne tik klasikos, bet ir šiuolaikinės muzikos interpretacijas bei lietuviškos muzikos sklaidą vertinamas dirigentas nuolat kviečiamas diriguoti svarbiuose šiuolaikinės muzikos festivaliuose Lietuvoje ir užsienyje.

2024–2025 m. sezonas R. Šervenikui turtingas svarbių įvykių – tai koncertai su Tokijo filharmonijos orkestru, debiutas Nacionalinėje Bordo operoje Prancūzijoje, spektakliai Barselonos Licėjaus teatre, su Kauno valstybiniu choru atliktos monumentalios G. Mahlerio simfonijos Nr. 2 ir Nr. 8, G. Verdi „Requiem“, B. Britteno „Karo requiem“, L. Boulanger „Du fond de l'abîme“ („Iš bedugnės gelmių“, pagal psalmę Nr. 130), įrašyta O. Narbutaitės oratorija „Centones meae urbi“, įvyko choro ėstrolės su Londono simfoniniu orkestru, maestro buvo apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

Tarptautinei R. Šerveniko karjerai pradžių davė pažintis su žymiuoju violončelininku ir dirigentu Mstislavu Rostropovičiumi, kai 1997-aisiais Eviano festivalyje tapo jo asistentu. 2008–2018 m. R. Šervenikas ėjo muzikos vadovo pareigas Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, 2016 m. buvo apdovanotas Kultūros ministerijos garbės ženklu „Nešk savo šviesą ir tikėk“. Nuo 2008 m. R. Šervenikas yra laukiamas svečias Bavarijos valstybiniame operos teatre Miunchene, 2019 m. debiutavo Oslo operos teatre, 2020 m. – Ciuricho operos teatre. Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Dirigavimo katedros profesorius koncertavo beveik visose Europos šalyse ir kituose žemynuose, bendradarbiavo su žymiausiais pasaulio solistais.

LIETUVOS NACIONALINĮ SIMFONINĮ

ORKESTRĄ (LNSO) 1940 m. įkūrė kompozitorius, dirigentas ir pianistas Balys Dvarionas. 1964–2015 m. orkestrui dirigavo ir vadovavo Juozas Domarkas, nuo 2015 m. kolektyvo meno vadovo ir vyriausiojo dirigento pareigas eina Modestas Pitrenas, nuo 2024 m. pagrindinio kvietinio dirigento – Victorienas Vanoostenas. Robertas Šervenikas yra antrasis LNSO dirigentas, J. Domarkas yra orkestro garbės dirigentas.

LNSO kasmet surengia apie 50 koncertų Filharmonijos Didžiojoje salėje, aktyviai gastroliuoja užsienyje. Kolektyvas lankėsi įvairiose Europos šalyse, Japonijoje, Pietų Amerikoje, Pietų Korėjoje, Indijoje, Tailande, Taivane; koncertavo garsiose koncertų salėse: Vienos „Musikverein“, Kelno, Berlyno filharmonijos, Londono „Barbican Centre“, Frankfurto „Alte Oper“, Stokholmo „Berwaldhallen“ ir Rotušės salė, Amsterdamo „Concertgebouw“, Tokijo „Metropolitan“ ir „Suntory Hall“, Mumbajaus Nacionalinis scenos menų centras, Tailando kultūros centras ir kitos. LNSO dalyvavo prestižiniuose muzikos festivaliuose, tokiuose kaip Šlėzvingo-Holšteino, „Varšuvos ruduo“, „Beethoveno Velykos“ Varšuvoje, „Prahos pavasaris“, Stresos, Merano, Reingau, Briuselio, Liudvigsburgo, Rygos, Gštado ir kituose.

Orkestrui dirigavo istorinės asmenybės ir pasaulinio garso batutos meistrai, LNSO koncertavo su žymiais atlikėjais, įvairių kartų ir tautybių instrumentininkais ir vokalistais. Sukauptas platus repertuaras – praėjusių epochų stambių žanrų instrumentiniai bei vokaliniai-instrumentiniai kūriniai, šiuolaikinės muzikos kūriniai, lietuvių kompozitorių opusai. LNSO biografijoje – Lietuvos ir užsienio kompanijų „Melodija“, „Marco Polo“, „Col legno“, „Naxos“, „Accentus music“, „Ondine“ ir kt. įrašai. Išskirtiniu įvykiu tapo orkestro, dirigento M. Pitrenso, Kauno valstybinio choro ir žymių lietuvių operos solistų atlikta ir įrašyta Amilcare's Ponchielli opera „Lietuviai“.

Algirdas Martinaitis „Nebaigtąją simfoniją“

sukūrė 1995 m. ir dedikavo maestro Juozui Domarkui. Šią simfoniją galima apibūdinti kaip instrumentinę dramą su aliuzijomis į praėjusių šimtmečių muziką; su F. Schuberto to paties pavadinimo kompozicija Martinaičio opusais siejasi ir pavadinimu, ir struktūra. Šį kūrinį LNSO ir dirigentas R. Šervenikas yra ne kartą atlikę Lietuvoje ir užsienyje.

Šiandien A. Martinaitis sako: „Džiaugiuosi, kad mano „Nebaigtoji“ ir po 30 metų išliko tokia pati, nepasikeitusi ir toliau panaši į mane. Taip pat „neišmani“, nepretenzinga, kartkartėmis išdrįstanti

pasirodyti Vilniaus, Tokijo, Nagajos, Vienos „Musikverein“, Berlyno „Konzerthaus“, Bydgoščiaus (Lenkija), Liublianos (Slovėnija) koncertų salėse, dar kažkur... ir vėl Vilniuje. Simfonijos pavadinimą ir formą „skolinausi“ iš Schuberto, kūrinyje yra užuominų į R. Wagnerio, W. A. Mozarto, J. Sibeliaus „Liūdno valso“ muziką: šie vardai buvo tarsi kelio ženklai, pristabdantys greitį, kad nenukrypčiau į savo kūrybinį egoizmą: „Taip kalbėjo Martinaitis“. Bet egoistiškai nepamiršdamas savęs, antroje simfonijos dalyje panaudojau melodiją iš muzikos Oskaro Milašiaus spektakliui „Migelis Manjara“ kaip teatrališką prisipažinimą, kad genialiausia kūrybos priemonė yra trintukas, galintis nutrinti protingiausius protavimus ir palikti tik aštuonių taktų melodiją, kuri yra viskas, viskam ir *posuviskam*...“

Koncerto premjera – šio autoriaus „**Gija**“ **simfoniniam orkestrui** (2025). Kompozitorius paaiškina, kad „Gija“ – tai atminties siūlas į 8-ąjį dešimtmetį, kada tarp jau „nusiburbuliuojančio“ modernizmo seansų netikėtai išgirdau Gijos Kančeli (Giya Kancheli, 1935–2019) Trečiąją simfoniją, palikusių gilų įspūdį savo nauju pasakojimu, vyksmu „sulėtintame“ laike, vis perkertant dramatinę kibirkštį vidinį žmogaus ryšį su pasauliu ir vėl grįžtant į rimtį, sakrališką susikaupimą. Ši, „Gijos“, dešimties minučių muzika – tai lyg ekslibris, telpantis į voką ir G. Kancheli vardu siunčiamas į dabar nerimastingą Sakartvelą. Tą laišką neša Liūdesio Angelas (tai vieno G. Kancheli kūrinio pavadinimas), nes pašto karvelis jau pašautas kažkur Ukrainoje.“

Šiomet 75-metį minintis kompozitorius Algirdas Martinaitis 1989 m. apdovanotas Lietuvos nacionaline kultūros ir meno premija, 2000 m. – Gedimino ordino Riterio kryžiumi. 2010 m. – Vilniaus savivaldybės premija už nuopelnus Vilniaus kultūrai, 2011 m. – Lietuvos kompozitorių sąjungos M. K. Čiurlionio premija. Už muziką teatrui kompozitoriui paskirta Kristoforo premija ir tris kartus – „Auksinio scenos kryžiaus“ apdovanojimai.

Dažnai sakoma, kad kartu su Jeanu Sibelium **Einojuhani Rautavaara** yra suomių muzikos grandai. Devynių operų, aštuonių simfonijų, dvylikos instrumentinių koncertų ir daugybės kitų kūrinių autorius E. Rautavaara rašė nepaprastai gražią muziką – joje nėra nė ženklo banalybės ar rėksmingo paviršutiniškumo. Pasaulyje jį išgarsino Septintoji simfonija „Šviesos angelas“ – nuostabi muzika ir pavadinimas atkreipė tiek publikos, tiek muzikos kritikų dėmesį.

E. Rautavaara buvo mistikas, manęs, kad jo opusai jau egzistuoja „kitoje realybėje“, o jo darbas – saugiai perkelti kūrinį į šį pasaulį. „Tvirtai tikiu, kad kūriniai turi savo valią, nors kai kam ši mintis juokinga“, – sakė kompozitorius. Jo kūrybiniame kelyje galima atsekti kelis stilistinius tarpsnius.

Savo karjerą pradėjo kaip modernistas, nuodugniai susipažino su serijine technika. Nebepatenkintas serializmu, pradėjo eksperimentuoti, o žinomiausias jo eksperimentas – Koncertas paukščiams ir orkestrui „Cantus Arcticus“ (1972), čia jis arktinių paukščių balsų įrašus susiejo su orkestro garsais. „Mano įsitikinimu, muzika yra didi, jei tik akimirka klausytojas pajunta amžinybės blykstelėjimą pro laiko langą“, – sakė Rautavaara.

Šiandien skamba vienas savičiausių jo kūrinių – **Koncertas fleitai ir orkestrui „Šokiai su vėjais“** („Dances with the winds“), atliekamas net keturiomis skirtingomis fleitomis, tai reikalauja ypatingo solisto meistriškumo. „Šokius su vėjais“ sukūriau 1974 m. švedų fleitininkei Gunillai von Bohr, visos fleitų šeimos atstovių puikiai atlikėjai. Taigi, įprasta fleita keturių dalių koncerte kaitaliojasi su bosome, *piccolo* ir altine fleitomis“, – sakė Rautavaara. Šis koncertas primena įspūdingą, snieguotą ir šaltą Skandinavijos kraštovaizdį, o kartu su J. Sibeliaus ir danų kompozitoriaus Carlo Nielseno kūriniais fleitai itin praturtina skandinavų fleitos muzikos repertuarą.

Richardas Straussas, ne tik kompozitorius, bet ir talentingas dirigentas, eruditas bei subtilaus kritinio proto asmenybė, padarė didelį poveikį savo epochos muzikos menui ir atlikimo kultūrai. Ilgas kūrybinis jo kelias, prasidėjęs dar esant gyvam R. Wagneriui, baigėsi jau po Antrojo pasaulinio karo. R. Straussas puikiai žinojo paties sudėtingiausio „instrumento“ – simfoninio orkestro – galimybes ir sukūrė daugiau kaip 20 stambių orkestrinių veikalų. Jų muzikinė kalba nepaprastai turtinga, joje dera veržli fantazija, grafinis linijų raiškus ir išmonė, retas polifoninis meistriškumas.

Simfoninė poema „Štai taip Zaratustra kalbėjo“ – vienas retų atvejų muzikos istorijoje, kai filosofinis Friedricho Nietzsche's (1844–1900) veikalas tapo muzikinės interpretacijos objektu. R. Straussą patraukė idėjos originalumas, naujumas ir tuometinės vokiečių inteligentijos nuotaikos. Pats F. Nietzsche šį savo kūrinį apibūdino kaip knygą visiems ir niekam; jis imasi egzistencijos prasmės temos ir teigia, kad ji yra ne nuolankus paklusnumas, o visagalė gyvybės jėga – aistringa, chaotiška ir laisva. Pagrindinis knygos personažas – senovės persų pranašas Zaratustra, kuris po dešimties vienvėsių metų grįžta paskelbti, jog gyvenimo prasmės reikėtų ieškoti ne kur kitur, o savyje. Tiksliau, prasmė – tai siekiamybė tapti antžmogiu, vizija žmogaus, kuris siekia pažinimo, kuria ir yra pats sau šeiminkas.

1896 m. sukurtoje R. Strausso poemoje labiausiai išryškinti F. Nietzsche's veikalo epizodai, kuriuose kalbama apie gamtą ir žmogų. Kūrybinę brandą pasiekęs kompozitorius į šį veikalą sudėjo nemažai puikių atradimų, pademonstravo įspūdingas orkestruotės naujoves. Muzikiniam tematizmui jis

panaudojo vagnerišką leitmotyvų sistemą, šis principas labai tiko filosofiniam siužetui. Poemos forma – įžanga ir 8 epizodai: „Einleitung. Sonnenaufgang“ („Įžanga. Saulėtekis“) „Von den Hinterweltlern“ („Apie aną pasaulį“) „Von der großen Sehnsucht“ („Apie didįjį ilgesį“) „Von den Freuden und Leidenschaften“ („Apie malonumus ir aistras“) „Das Grablied“ („Laidotuvių giesmė“) „Von der Wissenschaft“ („Apie mokslą“) „Der Genesende“ („Sveikstantysis“) „Das Tanzlied“ („Šokio daina“) „Nachtwandlerlied“ („Klajūno nakties daina“)

„Zaratusros“ orkestras didžiulis. Įžangoje kuriamas didingas gamtos paveikslas. Gaudžiant bosui, trimitai intonuoja visai paprastą motyvą. Išraiškingas saulėtekio vaizdas: garsas laipsniškai stiprėja iki galingo C-dur akordo. Tai atitinka F. Nietzsche's poemos pradžią, kai Zaratustra, iki tol gyvenęs kaip atsiskyrėlis, kartą pažvelgė į saulę ir nusprendė eiti pas žmones, dalytis su jais savo išmintimi.

Redaktorė *Justa Adomonytė-Šlekaitienė*,
kalbos redaktorė *Rita Markulienė*

Informuojame, kad organizatorius filmuoja ir fotografuoja renginį archyvavimo ir transliavimo tikslu.

Kviečiame į kitą koncertą
Filharmonijos Didžiojoje salėje!
Balandžio 17 d., ketvirtadienį, 19 val.
Orkestro muzikos koncertas „Violončelės magija“
LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS
(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrenas)
Solistas STANISLAS KIM (violončelė; Tarptautinio Klaipėdos Davido Geringo violončelininkų konkurso nugalėtojas)
Dirigentas DAVIDAS GERINGAS
Programa:
VYTAUTAS LAURUŠAS – „Maldų simfonija“ kameriniam orkestrui
EDWARD ELGAR – Koncertas violončelei ir orkestrui e-moll, op. 85
FELIX MENDELSSOHN – Simfonija Nr. 3 a-moll, op. 56, MWV N 18, „Škotiškoji“

Skaitmeninė Filharmonija –
daugiau kaip 170 aukščiausios kokybės koncertų visur ir visada:

nationalphilharmonic.tv